

In de spotlight:

De Kracht van Verbeelding: een andere activering van het brein

In Ontmoetingscentrum Zorgtuinderij Nieuw Zuiderveld worden de bezoekers iedere keer met veel liefde en enthousiasme ontvangen. Het dagprogramma start altijd eerst met samen koffie drinken. Daarna wordt een afwisselend dagprogramma aangeboden waarbij de bezoeker zelf kan kijken waar hij/zij aansluit. Alles mag, niks hoeft. Er worden programma's aangeboden die hen plezier geven, maar hen ook prikkelen. Sinds de zomer van 2017 wordt het programma 'De Kracht van Verbeelding' enthousiast ontvangen door zowel de bezoekers als de medewerkers van het ontmoetingscentrum. Jet de Wit, programmacoördinator van de Zorgtuinderij, en Ilona van der Nat, oprichtster van Schitterend Beeld die het programma verzorgt, vertellen hun verhaal.

Waardevol en leuk

Ilona: 'In 2017 ben ik samen met Ontmoetingscentrum Zorgtuinderij gestart met het programma 'De Kracht van Verbeelding'. Hierbij kijken we volgens een gestructureerde gespreksmethode samen met een aantal bezoekers naar kunst waardoor ze aan het denken worden gezet, gaan reflecteren en herinneringen ophalen. Mijn moeder is bezoeker bij Ontmoetingscentrum Zorgtuinderij. Ik weet dus wie de doelgroep van het ontmoetingscentrum is en ik was van mening dat het programma voor hen heel waardevol en leuk kan zijn. Heel brutaal heb ik toen bij Jet een balletje opgegooid.'

Cognitieve functie gebruiken

Jet haakt hierop aan: 'We hebben het aanbod meteen met twee handen aangepakt. Het is een interessant programma waarbij de bezoekers hun cognitieve functies gebruiken. We hebben natuurlijk mooie programma's in het ontmoetingscentrum, maar het is altijd goed om eens te kijken wat er meer mogelijk is. In het begin dachten we: "Kunst en onze bezoekers, is dat nu een geslaagde combinatie?" Maar nadat Ilona het had uitgelegd waren we erg enthousiast. Het maakt helemaal niet uit of iemand ooit een stap in het museum heeft gezet of

Links Ilona van der Nat, rechts Jet de Wit

een fototentoonstelling heeft bezocht. Het gaat om samen naar kunst te kijken en te vertellen wat je ziet, voelt of ervaart. Het sluit heel mooi aan bij onze doelgroep. Zo was er een bezoeker met oriëntatieproblemen, maar die wel weet wie Ilona is. Hij mist haar ook echt in de week dat ze er niet is. Dat vind ik heel bijzonder, het maakt dus zeker indruk.'

Op je eigen manier kijken

Ilona: 'Iedere keer bedenk ik een herkenbaar thema, zoals circus, familie of zomer. Ik kijk of ik kan aansluiten bij een periode in het jaar, zoals

bijvoorbeeld Bevrijdingsdag. Zo blijft het ook laagdrempelig. Ik maak bij het thema een selectie van foto's en schilderijen. Je hebt geen kennis van kunst nodig om mee te doen. Iedereen kan kijken en het leuke is dat iedereen op zijn/haar eigen manier kijkt. Juist door dit binnen de groep te bespreken merk je dat mensen op elkaar reageren. Ze hoeven het niet met elkaar eens te zijn. Er is ook geen 'goed' of 'fout' antwoord. Het gaat om samen plezier hebben en het met elkaar delen wat je ziet, wat je daarbij denkt en voelt. Ik vraag mensen altijd om te onderbouwen, wat gebeurt er, wat zie je en waarom denk je dat

het hierover kan gaan? Hoe iemand erop reageert is heel verschillend. Het is niet voor iedereen makkelijk om dit onder woorden te brengen. Soms zegt een deelnemer een paar woorden hierover en wordt dit door een andere deelnemer opgepakt waardoor de connectie weer wordt gemaakt van: "Hé dat werd toch door haar gezegd?" Dat is leuk om te zien.'

Samen plezier

Wekelijks komen vaak dezelfde bezoekers naar het programma, maar het kan zijn dat iemand er niet is of een keer geen zin heeft. Dat is ook niet erg. 'Het verrassende is dat zo'n bijeenkomst energie vraagt, maar het bijzondere is dat het lukt', aldus Jet. 'Wij zijn erg enthousiast over de aanpak van Schitterend Beeld. Ilona is rustig, flexibel en uitnodigend. Eén van de deelnemers kwam mij vertellen hoe leuk hij het vond en dat hij nu al uitkijkt naar volgende week. Daarnaast hebben de bezoekers toch een andere activiteit in het aanbod. Het is weer eens wat anders om zo met elkaar in gesprek te zijn.'

Quote deelnemer:
'Ik ben zelf niet zo van de kunst, maar ik heb hier weer een hoop van geleerd'

Ilona: 'Het leuke vind ik dat ik merk dat de bezoekers het naar hun zin hebben en het feit dat ze hun eigen ervaringen koppelen aan beelden die ze zien. Gewoon samen in gesprek zijn'. Jet knikt instemmend. 'Het is een andere activering van het brein. Net zoals het fysiek belangrijk is dat je alles traint is dat met je hersenen ook zo. Voor ons als medewerkers is het interessant om de mensen van een

andere kant te leren kennen. Juist omdat er andere thema's naar voren komen horen we vaak "dat heb ik ook nog gedaan of meegemaakt". Dat maakt het bijzonder. Ook familieleden reageren erg enthousiast als ze zien hoe hun naaste in het programma zo actief meedoet. Reden om te kijken of we het andere programma van Ilona "Samen Plezier" in het najaar kunnen aanbieden. Hierbij betrek je zowel de bezoekers als de mantelzorgers.'

Het gaat om de persoon zelf

Ilona: 'Het fascinerende aan het programma is dat je zorgvuldiger en aandachtiger gaat kijken. Je ontdekt samen meer en soms kan iemand ook op andere gedachten worden gebracht. Een hilarisch moment was toen we het schilderij 'De oogst' van Pieter Breugel bespraken. Het is een landschap met veel goudgeel graan waar mensen eten onder een boom. Er werd opgemerkt: "nou dat zou een ideale plek zijn om verstopper te spelen" waarop een ander inhaakte: "ja, of om een potje te rollebollen". Daar werd flink om gelachen. Ik vind dat geweldig. Het zijn mensen met hun eigen bagage en levenservaring. Het gaat er niet om dat ze geheugenproblemen hebben. Het gaat om Piet, Jan, Klaas, om de persoon zelf. Iedereen met zijn eigen verhaal en de dingen die ze beleefd hebben.' Jet: 'Zo was er ook een bezoeker die in een schilderij zijn dochter herkende. Dat vond ik zo'n mooi moment. Dat is ook het leuke aan

dit programma. Het is eigenlijk heel breed en voor velen toegankelijk. Ook als een bezoeker minder gespreksvaardigheden heeft, kan je hier aan mee doen. Als je het anders waarneemt dan mag dat. Dat is heel fijn om te zien. Het is ons vak om voor onze doelgroep programma's te vinden waarbij je iemand zo goed mogelijk wilt activeren en het uitdagend voor ze is. Maar het moet wel haalbaar zijn, want dat hebben we heel hoog in het vaandel staan. Succesbeleving, kijken naar wat lukt wél en dat sluit hier perfect op aan. Niks is fout, wat jij waarneemt is goed. Zo zou het eigenlijk in het dagelijkse leven ook moeten zijn.'

Schitterend Beeld

Schitterend Beeld is opgericht door Ilona van der Nat. Zij heeft al jaren een fascinatie voor visuele beeldtaal. Wat vertellen beelden ons? Hoe dragen ze bij aan onze kijk op de wereld? Zien we allemaal hetzelfde? Heeft hoe we kijken invloed op onze persoonlijke ontwikkeling? Welke gevoelens en herinneringen maken beelden bij ons los? Ilona is afgestudeerd aan de Fotoacademie en gecertificeerd gespreksleider in de methode Visual Thinking Strategies (VTS). Als dochter van een ouder met dementie ervaart zij persoonlijke betrokkenheid bij de zorgsector. Voor meer informatie www.schitterendbeeld.nl.

Foto door Romi Tweebeeke